

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.12.20
KOM(2011) 933 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Jaunimo galimybių iniciatyva

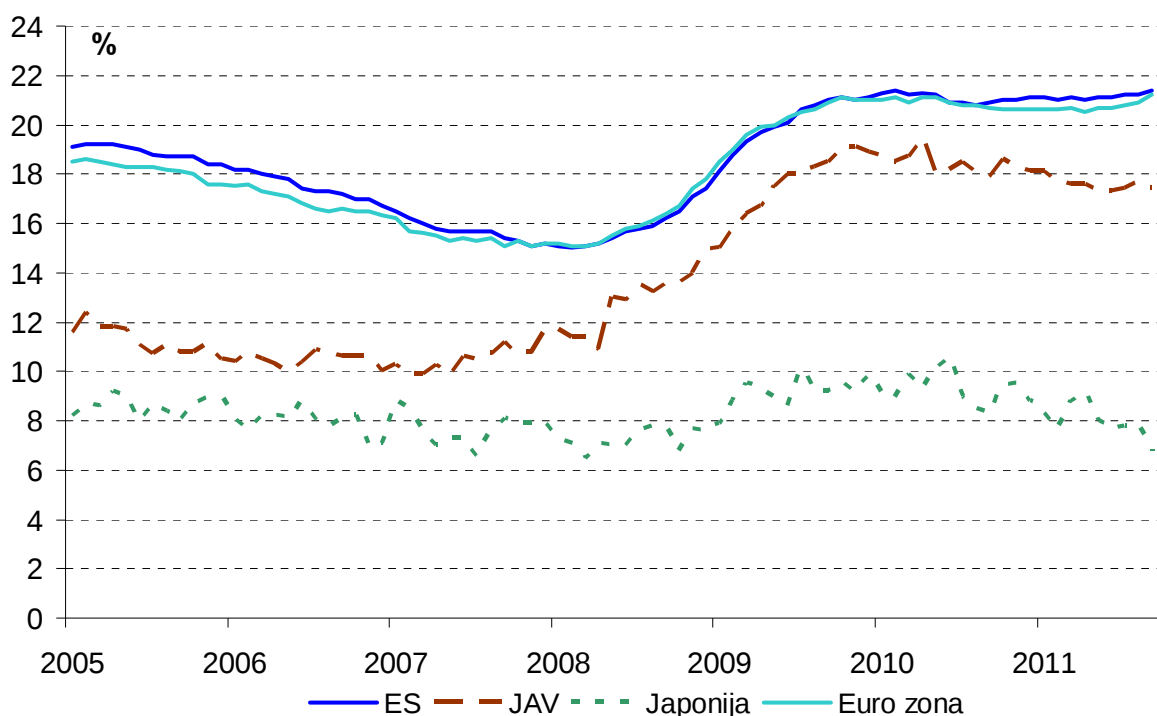
**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Jaunimo galimybių iniciatyva

1. NAUJA PRARASTOJI KARTA?

Šiuo metu Europos Sąjungoje darbo neturi daugiau kaip penki milijonai jaunuolių. Nuo 2008 m. iki 2010 m. jų skaičius padidėjo vienu milijonu.

1 paveikslas. Jaunimo (15–24 metų) nedarbo lygis nuo 2005 m.

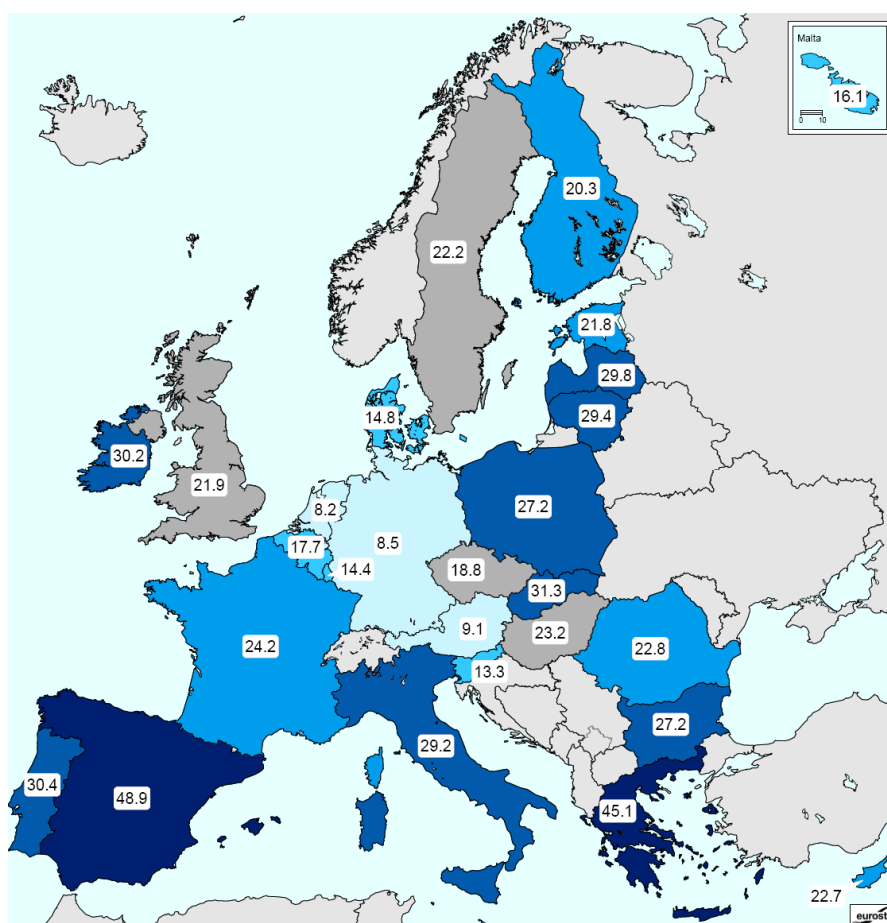

Šaltinis: Eurostato mėnesiniai nedarbo lygio duomenys; duomenys, išskyrus Japonijos, patikslinami kas sezoną.

Tai reiškia, kad vienas iš penkių darbo rinkoje esančių jaunuolių negali rasti darbo. **Jaunimo nedarbo lygis** (viršijantis 20 proc.) yra du kartus didesnis nei visų darbingo amžiaus gyventojų ir beveik tris kartus didesnis nei suaugusių aktyvių gyventojų. Kai kuriose šalyse jaunimo nedarbo lygis siekia 40 proc. Tos pačios šalies regionuose situacija gali būti visiškai skirtinga. Kai kurioms jaunimo grupėms (tarp jų moterims, neįgaliesiems, migrantų kilmės jaunuoliams) nedarbo, ilgalaikio nedarbo, mokyklos nebaigimo ar neveiklumo grėsmė yra itin didelė¹.

¹ Pavyzdžiui, vidutinis ES jaunuolių migrantų nedarbo lygis viršija 30 proc.

2 paveikslas. Jaunimo (15–24 metų) nedarbo lygis (2011 m. spalio mėn.)

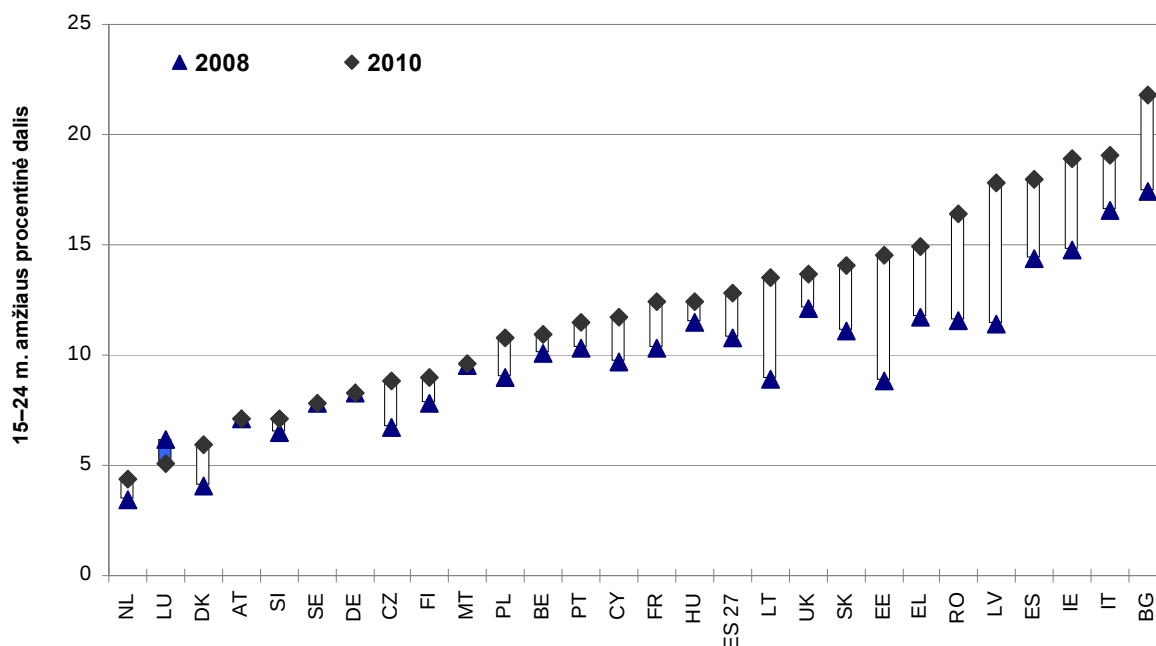

Šaltinis: Eurostato mėnesiniai nedarbo lygio duomenys; duomenys patikslinami kas sezoną.

Augant nedarbo lygiui, jaunuoliams vis sunkiau rasti darbą, todėl daugelis jų gali nuspręsti tęsti arba atnaujinti studijas. Jei jie įgis tinkamų įgūdžių, tai galės būti investicija į jų ateitį. Tačiau iš turimų duomenų matyti, kad didelė dalis jaunuolių nei dirba, nei studijuoja.

Iš viso 7,5 mln. 15–24 metų jaunuolių nedirba, nestudijuoja ir nesimoko. Visoje ES jų dalis padidėjo nuo 10,8 proc. 2008 m. iki 12,8 proc. 2010 m. Airijoje, Bulgarijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Latvijoje, Rumunijoje ir Slovakijoje daugiau kaip 14 proc. jaunosios kartos atstovų ne(be)studijuoja ir (dar) nedirba.

3 paveikslas. Nedarbančių, nestudijuojančių ir nesimokančių jaunuolių procentinė dalis 15–24 metų amžiaus grupėje 2008 ir 2010 m.

Šaltinis: Eurostatas, ES Darbo jėgos tyrimas².

Tai reiškia, kad šie jaunuoliai nebedalyvauja formaliojo švietimo programose ir yra arba bedarbiai, ieškantys darbo, arba nepriklausantys darbo rinkai, pavyzdžiui, pasyvūs darbo ieškotojai, nesitikintys patekti į darbo rinką arba sąmoningai to vengiantys, galbūt pradedantys kitą šeiminių ar privačią veiklą.

Dėl užsitęsios krizės daugelio ir taip sunki padėtis dar labiau pablogėjo. Didėja **ilgalaikis jaunimo nedarbas**: vidutiniškai 28 proc. bedarbių jaunuolių iki 25 metų amžiaus nedirba ilgiau kaip 12 mėnesių. Be to, vis daugiau jaunuolių darbo nebeieško aktyviai. Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (*Eurofound*) apskaičiavo, kad 2008 m. ilgalaikio jaunimo nedarbo arba neveiklumo 21 valstybėje narėje (apie kurias turėta duomenų) sąnaudos visuomenei kainavo mažiausiai 2 mlrd. EUR per savaitę, t. y. 1,1 proc. viso BVP³. Įdarbinus bent 10 proc. šių gyventojų, per metus būtų sutaupyta daugiau kaip 10 mlrd. EUR.

² Maltos ir Švedijos duomenys negalutiniai, Liuksemburgo duomenys neviseškai patikimi dėl mažos imties.

³ Eurofound (2011 m.), „Socialinis krizės poveikis“. Į apskaičiuotas sąnaudas įtrauktos negautos pajamos ir valstybės finansų sąnaudos, patirtos dėl didesnių mokėjimų pervedimų gerovės užtikrinimo priemonėms; jos atitinka mažiausią sumą, nes į jas neįtrauktos papildomos sąnaudos, tokios kaip nesurinkti mokesčiai už negautas pajamas, sveikatos ir baudžiamojo teisingumo sąnaudos. Apskaičiuojant sąnaudas dėl statistinių duomenų trūkumo neatsižvelgta į šias šalis: DK, EL, FI, FR, MT

Kita vertus, krizės metu sumažėjusio nuolatinių darbo vietų skaičiaus problema ypač skaudžiai palietė jaunimą: itin didelė jo dalis dirba pagal laikinąsias darbo sutartis. Laikinosios darbo sutartys gali būti pirmasis žingsnis nuolatinės darbo vietos link, tačiau būtent tose valstybėse narėse, kuriose laikinųjų sutarčių yra daugiau, po laikinosios darbo sutarties yra sunkiau gauti nuolatinę. Tai gali būti **suskaitytos darbo rinkos** priežastis – jaunuoliai, atsidūrę žemutiniame darbo rinkos sluoksnyje, turės mažiau galimybių mokytis darbo vietoje, gauti geresnį atlyginimą ir ilgalaikę darbo vietą bei daryti karjerą⁴. Darbo rinkos problemos taip pat neigiamai veikia aukštąjį išsilavinimą turinčius 25–29 metų gyventojus, kuriems vis sunkiau rasti jų kvalifikaciją atitinkantį darbą.

2010 ir 2011 m. pasižymėjo ne tik aukštu nedarbo lygiu, bet ir vis didesniais laisvų darbo vietų užpildymo sunkumais⁵. Ši tendencija rodo vis didesnius **darbo rinkos neatitikimus** dėl netinkamų įgūdžių, riboto geografinio judumo ar neadekvataus atlyginimo įvairiuose ES sektoriuose ir regionuose. Numatoma, kad iki 2020 m. dėl į pensiją išeinančių darbuotojų atsilaisvins 73 mln. darbo vietų. Jas užimti turės tinkamai kvalifikuoti nauji darbuotojai, taigi jaunuoliams bus sudaryta naujų galimybių.

Tačiau dabar, jau mažėjant šiai amžiaus grupei, didelė jaunosios kartos dalis neturi reikiamų įgūdžių patekti į darbo rinką ir joje sėkmingai ilgai veikti⁶. **Mokyklos nebaigusių asmenų**⁷ dalis vis dar viršija 14 proc., kitaip tariant, mokyklos nebaigia vienas iš šešių jaunuolių. Tai gerokai viršija strategijoje „Europa 2020“ numatytą 10 proc. tikslą. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) nuomone, maždaug 30–40 proc. mokyklos nebaigusių asmenų gali nepavykti susirasti nuolatinį darbą⁸, bėgant laikui jiems pradės grėsti atskirtis.

Kad išspręstų šias problemas, Europa turi investuoti į jaunimą ir siūlyti nedelsiant imtis efektyvių veiksmų, kad būtų užkirstas kelias aukštam jaunimo nedarbo lygiui ir jis būtų sumažintas. Ekonomikos augimą skatinančios priemonės reikalingos ir naujoms darbo vietoms kurti, tačiau vien tik jų nepakanka jaunimo nedarbo problemai spręsti. Todėl Komisija siūlo priimti **„Jaunimo galimybių“ iniciatyvą** (žr. 4 dalies lentelę), skirtą būtent jaunuoliams, kurie nedirba ir nesimoko, ir kuria konkretūs valstybių narių ir ES veiksmai būtų derinami su strategijos „Europa 2020“, 2011 m. birželio mėn. Tarybos išvadų dėl jaunimo užimtumo⁹ ir Tarybos rekomendacijos dėl mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo politikos¹⁰ prioritetais. Iniciatyva yra grindžiama tvirta valstybių narių ir Komisijos partneryste ir ja skatinami suderinti valstybių narių institucijų, įmonių, socialinių partnerių ir ES veiksmai.

ir SE. Buvo tiriami 16–29 metų gyventojai, ilgiau nei šešis mėnesius nedirbantys arba neaktyvūs ir nesimokantys.

⁴ Žr. Komisijos 2010 m. užimtumo Europoje ataskaitą ir ES užimtumo ir 2011 m. rugsėjo mėn. socialinės padėties ketvirčio apžvalgą.

⁵ Žr. Komisijos bendrosios užimtumo ataskaitos projektą 2011/12, COM(2011)815, III PRIEDAS, 2011 11 23, p. 6f.

⁶ Žr. Komisijos programos „Švietimas ir mokymas 2020 m.“ bendrosios ataskaitos projektą, COM(2011)902, 2011 12 20.

⁷ Mokyklos nebaigę asmenys – tai jaunuoliai, kurie iš švietimo ir mokymo sistemos pasitraukia įgiję tik pagrindinį ar žemesnį išsilavinimą ir kurie nebesimoko švietimo ir mokymo įstaigose.

⁸ Scarpetta S., A. Sonnet ir T. Manfredi (2010 m.) „Didinti jaunimo užimtumą krizės laikotarpiu. Kaip išvengti ilgalaikių neigiamų padarinių visai kartai?“, OECD dokumentai socialiniais, užimtumo ir migracijos klausimais, Nr. 106.

⁹ 2011 m. birželio 20 d. Tarybos išvados 11838/11 dėl jaunimo užimtumo skatinimo.

¹⁰ OL C/191 (2011).

2. VALSTYBIŲ NARIŲ VAIDMUO

Jaunimo nedarbo problemos mastas ir esminės jo priežastys kiekvienoje valstybėje narėje yra skirtingi, tačiau galima išskirti šiuos daugumai jų būdingus veiksniai:

- mokyklos nebaigimas ir kvalifikacijos neturėjimas;
- reikiamų įgūdžių ir darbo patirties trūkumas;
- laikinas užimtumas, po kurio seka nedarbo laikotarpiai;
- ribotos mokymosi galimybės;
- nepakankamos ir (arba) netinkamos aktyvios darbo rinkos programos.

Kai kuriose šalyse padėtis yra itin prasta, tačiau yra keletas šalių, iš kurių galima pasimokyti. Daugumoje valstybių narių (18 iš 27) jaunimo nedarbo lygis viršija 20 proc. (2011 m. spalio mėn. Eurostato duomenys). Šešiose valstybėse narėse jaunimo nedarbo lygis yra 10–20 proc., trylikoje 20–30 proc., o penkiose šalyse (EL, ES, IRL, PT, SK) jis viršija 30 proc.. Tik trijose valstybėse narėse (AT, DE, NL) jaunimo nedarbo lygis yra mažesnis kaip 10 proc..

Pirmiausia su jaunimo nedarbu kovoti turi pačios valstybės narės, tiek regioniniu, tiek vietos mastu. Jų valdžios institucijos finansuoja švietimo ir socialines programas, naudojasi politinėmis priemonėmis ir biudžetu jaunimo užimtumo programoms remti. Nacionalinio lygmens ar konkrečių sektorių socialiniai partneriai taip pat atlieka svarbų vaidmenį, visų pirma gamybinės praktikos, mokomosios praktikos ir darbo praktikos srityse.

ES lygmeniu valstybėms narėms **galima padėti** gerinant jaunimo užimtumo ir švietimo lygį dviem būdais:

- **Peržiūrint nacionalinę politiką ir praktiką**, pasirenkant ES masto prioritetus ir atsižvelgiant į gerą patirtį siūlant veiksmų kryptis. Tai daroma tarpusavyje nagrinėjant ekonominę, užimtumo, švietimo ir socialinę politiką atsižvelgiant į strategiją „Europa 2020“, kuri kasmet koordinuojama rengiant Europos ekonomikos valdysenos semestrą.
- **Teikiant finansinę paramą nacionaliniams ir tarpvalstybiniais veiksmais** pagal sutartus prioritetus. Tai daroma vykdant įvairiausias programas, visų pirma Europos socialinio fondo ir kitas ES programas, kaip antai Mokymosi visą gyvenimą programa, programa „Veiklus jaunimas“ ir programa PROGRESS, pagal kurią socialinės politikos eksperimentinėmis priemonėmis remiami nauji politiniai metodai. Jaunimo nedarbo problemai spręsti skirtos priemonės taip pat remiamos iš kitų ES fondų, tokių kaip Europos regioninės plėtros fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai, Europos žuvininkystės fondas arba Europos fondas trečiųjų šalių piliečių integracijai.

Remdamasi pirmuoju 2011 m. Europos ekonomikos valdysenos semestru, Komisija 2012 m. metinėje augimo apžvalgoje atkreipia dėmesį į pirmuosius ženklus, kad valstybės narės rekomendacijas įgyvendina nepakankamai veiksmingai. Atsižvelgdama į pirmiau aprašytos padėties rimtumą, Komisija mano, kad valstybės narės, ypač tos, kuriose jaunimo nedarbo

lygis yra aukščiausias, nelaukdamas joms skirtų 2012 m. rekomendacijų turėtų imtis ryžtingų priemonių šiose keturiose pagrindinėse srityse:

- Sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių

Pirmasis žingsnis padedant jaunimui susikurti geresnę ateitį yra suteikti jiems reikiamus įgūdžius švietimo įstaigoje ir paskatinti juos baigti mokyklą ar profesinio rengimo programą¹¹. 2011 m. birželio mėn. Taryba priėmė rekomendaciją dėl mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo. Tai pagrindinė priemonė siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslo mokyklos nebaigusių asmenų skaičių sumažinti nuo 14 proc. iki mažiau nei 10 proc. To siekti būtų galima įgyvendinant prevencines, intervencines ir kompensacines priemones. Ypač svarbu imtis skubių veiksmų mokyklos nebaigusiems asmenims reintegruoti į švietimo sistemą, kad sumažėtų jų nedarbo lygis.

- Ugdyti darbo rinkai reikalingus įgūdžius

Įgūdžių ugdymas turėtų būti nuolatinis jaunuolio profesinės raidos bruožas. Valstybės narės turi užtikrinti, kad jų švietimo ir mokymo sistemos tinkamai pasirengusios padėti jaunuoliams veiksmingiausiu būdu išsiugdyti reikalingus įgūdžius. Kadangi šiuo metu valstybių biudžetas yra griežtai ribojamas, Komisija paragino valstybes nares prioritetą skirti veiksmingoms išlaidoms švietimui ir profesiniam rengimui¹² ir tuo pačiu siekti, kad 40 proc. 30–34 metų amžiaus asmenų įgytų aukštąjį arba lygiavertį išsilavinimą¹³.

Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinėje iniciatyvoje „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“ pateikiamas pasiūlymas parengti bendrą Europos įgūdžių, kompetencijų ir profesijų klasifikatorių, kuris susietų užimtumo, švietimo ir mokymo sritis. Tai ypač svarbu su darbo jėgos trūkumu susiduriančiuose sektoriuose, kuriuose ateityje turėtų būti sukurama daug darbo vietų, pavyzdžiui, sveikatos sektoriuje. Komisija taip pat ragina vykdyti reformas, kad būtų užtikrintas profesinių kvalifikacijų pripažinimas¹⁴, ir siūlo parengti Europos įgūdžių pasą, kad padėtų piliečiams skaidriai registruoti jų įgūdžius ir sudarytų galimybę juos palyginti.

Nepakankamas užsienio kalbų mokėjimas gali trukdyti jaunimui judėti Europos darbo rinkoje. Taip pat daugiau pastangų reikia dėti, siekiant užtikrinti, kad jaunuoliai pakankamai išmanytų IRT, kaip skatinama, pavyzdžiui, strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Skaitmeninė darbotvarkė“ veiksmams. Be to, jaunuoliams, linkusiems į verslininkystę ir turintiems verslumo įgūdžių, bus lengviau įsidarbinti ir turės daugiau galimybių įsteigti sėkmingą įmonę. Todėl Komisija ketina dalį 2013 m. mokslinių tyrimų veiklos biudžeto investuoti į IRT sritį ir paremti jaunus novatorius ir verslininkus.

- Remti pirmojo darbo patirtį ir mokymąsi darbo vietoje

¹¹ Kai kuriose šalyse mokyklos nebaigia 20–30 proc. asmenų.

¹² 2011 m. lapkričio 23 d. Komisijos komunikatas „2012 m. metinė augimo apžvalga“, COM(2011) 815.

¹³ 2011 m. gruodžio 20 d. Komisijos bendrosios ataskaitos projektas/bendro pranešimo apie Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimą projektas, COM (2011) 902.

¹⁴ Laikydamosi Bendrosios rinkos aktu priimto įsipareigojimo, Komisija pateikė pasiūlymą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo ES taisyklių persvarstymo (COM(2011) 883 *finalo*, 2011 m. gruodžio 20 d.).

Ilgūdžių ugdymas turėtų būti neatsiejamas nuo įsidarbinimo galimybių, kad būtų įgyjama darbo patirties. Būtiniausias kokybės standartus atitinkanti gamybinė praktika, stažuotės įmonėse ir mokomoji praktika yra itin svarbios, nes suteikia jaunuoliams galimybę įgyti ne tik reikiamų įgūdžių, bet ir darbo patirties. Socialiniai partneriai gali padėti parengti programas, kuriomis būtų siekiama kuo daugiau jaunuolių supažindinti su darbo pasauliu, nors ir trumpalaikiai darbo patirčiai įgyti. Aktyvi darbo rinkos politika ir tobulesnės įdarbinimo paslaugos turėtų padėti jaunuoliams rasti tokias darbo vietas. Tikslinėmis paramos priemonėmis būtų galima padėti lavinti įgūdžius ir ieškoti darbo, taip pat kituose regionuose ar net kitose valstybėse narėse.

- Patekti į darbo rinką ir gauti (pirmąjį) darbą

Suteikti jaunuoliams reikalingų įgūdžių ir darbo patirties yra būtina jų sėkmės sąlyga, tačiau to nepakanka. Jaunuolių galimybės patekti į darbo rinką turėtų būti geresnės. Atsižvelgusios į pateiktas rekomendacijas, valstybės narės, pasikonsultavusios su socialiniais partneriais, prireikus turėtų reformuoti užimtumo apsaugos teisės aktus, sumažindamos nereikalingą ilgalaikių darbo sutarčių griežtumą ir apsaugodamos bei padėdamos į darbo rinką lengviau patekti tiems, kurie liko už jos ribų¹⁵. Valstybės narės turėtų atkreipti dėmesį į didelių sąnaudų, nesusijusių su darbo užmokesčiu, poveikį darbuotojų paklausai darbo rinkoje, į kurią jie įžengia.

Taip pat svarbu įgyvendinti tas darbo rinkos reformas, kuriomis prisidedama prie darbo rinkos atvėrimo darbo ieškantiems jaunuoliams ir verslininkams, panaikinant nepateisinamus apribojimus verslo ir profesinėms paslaugoms, juridinėms profesijoms, apskaitos ar techninėms konsultacijoms, sveikatos ir socialiniam sektoriams ir skatinant savarankišką darbą ir veiksmingą jaunuolių verslo plėtros rėmimą.

3. ES VAIDMUO „JAUNIMO GALIMYBIŲ“ INICIATYVOJE

„Jaunimo galimybių“ iniciatyvoje valstybėms narėms ir ES siūloma suvienyti pastangas ir imtis ES veiksmų toliau nurodytose srityse. Vykdam strategiją „Europa 2020“ reikia atidžiai peržiūrėti nacionalinę politiką ir praktiką, tačiau taip pat svarbu įdėti daugiau pastangų sutelkiant ES finansinę paramą ir priemones.

3.1. Geresnis Europos socialinio fondo naudojimas jaunimo užimtumo priemonėms

Nacionalinės pastangos turėtų būti papildytos kuo geresniu turimos ES finansinės paramos naudojimu, pasitelkiant struktūrinius fondus ar kelis kitus veiksmus, kurių imsis Komisija.

Dabartinių struktūrinių fondų įgyvendinimo laikotarpiu (2007–2013 m.) valstybės narės ketina du trečdalius Europos socialinio fondo lėšų skirti švietimo ir užimtumo priemonėms. Didžioji jų dalis bus skirta jaunimui. Iš viso šią paramą sudaro 79 mlrd. EUR, jei įskaičiuojamas ir nacionalinis įnašas. Be to, iš ERPF švietimo infrastruktūrai skirta 7,2 mlrd. EUR, o vaikų priežiūros infrastruktūrai – 555 mln. EUR; pastaroji skirta padėti jaunoms mamoms grįžti į darbo rinką.

Tačiau 2011 m. pabaigoje valstybės narės ESF programoms vis dar turi 30 mlrd. EUR, kol kas nepaskirstytų konkrečioms veiksmams. Be to, pastangos spręsti jaunimo nedarbo

¹⁵ 2011 m. lapkričio 23 d. Komisijos komunikatas „2012 m. metinė augimo apžvalga“, COM(2011) 815.

problema dažnai neatitinka padėties rimtumo. Reikia ne tik paspartinti įgyvendinimą, dėl kurio pagerėtų jaunimo užimtumo lygis, bet ir parengti naujų metodų, kuriais būtų remiamas jaunuolių dalyvavimas gamybinės ar mokomosios praktikos programose arba skatinamas jaunuolių verslumas, taip pat ir socialinės ekonomikos srityje. Daugiau kaip pusėje visų valstybių narių jaunimo nedarbas yra didesnis nei ES vidurkis¹⁶. Nors neįmanoma įrodyti priežastinio ryšio, iš turimų duomenų matyti, kad keletas valstybių narių, kuriose jaunimo nedarbo lygis yra didžiausias, vykdydamos ESF programas nepakankamai atsižvelgia į jaunimą. Pavyzdžiui, 2010 m. birželio mėn. jaunimo nedarbo lygis Graikijoje, Italijoje ir Lietuvoje siekė atitinkamai 32 proc., 27 proc. ir 36 proc., tačiau šiose šalyse jaunimas sudaro tik atitinkamai 11 proc., 15 proc. ir 14 proc. ESF naudos gavėjų.

Paspartinus įgyvendinimą padidės jaunimo užimtumas tose šalyse, kuriose jaunimo nedarbas mažėja lėčiausiai, o jo rezultatai prasčiausi (BG, EL ir RO).

Valstybės narės, kuriose jaunimo nedarbo lygis yra didesnis nei vidutinis, o ESF programų vykdymo lygis vidutinis¹⁷ (CY, IT, PL, SE ir SK), turi sutelkti dėmesį į joms būdingus sunkumus įgyvendinant arba pritaikant ESF priemones, skirtas tenkinti konkrečius poreikius, kaip antai įgūdžių atitiktis ar darbdavių paskatos ir geresnės galimybės jaunimui gauti paskolą verslui pradėti.

Tose valstybėse narėse, kuriose ESF programų vykdymo lygis viršija 40 proc., o jaunimo nedarbo lygis viršija ES vidurkį, yra galimybių skatinti jaunimo dalyvavimą ESF programose ir skirti daugiau dėmesio su jaunimu susijusioms priemonėms (EE, ES, LT ir LV).

Susitelkus ties jaunimui skirtomis priemonėmis ir paspartinus įgyvendinimą, būtų galima greitai sumažinti jaunimo nedarbą. Didžioji dalis nurodytų šalių (BG, EE, EL, ES, IE, LV, RO, SE, SK ir UK) nustatė, kad bendrojo lavinimo ar profesinės mokyklos nebaigę asmenys yra viena iš didžiausių nedirbančių jaunuolių grupių; skiriant ypatingą dėmesį šiai grupei būtų galima pagerinti jaunimo užimtumo sąlygas.

Komisija remia geresnį ESF įgyvendinimą gamybinės ir mokomosios praktikos bei verslumo srityse, įskaitant socialinio verslumo sritį, ir panaudos ESF techninę pagalbą gerajai patirčiai plėtoti ir ja dalytis.

3.2. Inovaciniai metodai patekimui iš švietimo sistemos į darbo rinką palengvinti

Mokymasis darbo vietoje yra esminė lengvesnio jaunuolių patekimo iš švietimo sistemos į darbo rinką ir būsimų kvalifikuotų darbuotojų formavimo sąlyga. Pastaraisiais metais valdžios institucijos, socialiniai partneriai ir verslo atstovai visuotinai sutaria, kad profesinis rengimas ir mokymas turėtų būti tiek teorinis, tiek praktinis (vadinamosios gamybinės praktikos, dvejopo ar teorinio ir praktinio pasirengimo).

Nepaisant visuotinio sutarimo šiuo klausimu, **tokių mokymosi vietų ES ne visur yra vienodai**. ES bendradarbiavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje, vadinamojo Kopenhagos proceso, metu buvo sudaryta ambicinga valstybių narių ir socialinių partnerių darbo programa tokiems svarbiems klausimams kaip profesinio rengimo ir mokymo kokybė ir finansavimas spręsti. Praktiniai profesinio rengimo ir mokymo projektai jau finansuojami

¹⁶ BG, CY, EE, EL, ES, FR, HU, IE, IT, LT, LV, PL, PT, RO, SE, SK ir UK.

¹⁷ Remiantis valstybių narių pateiktais duomenimis dėl ESF mokėjimų pagal bendrą asignavimą pasibaigus 2011 m. trečiam ketvirčiui.

pagal ES „Leonardo da Vinci“ programą. Įgyvendinamos įvairios iniciatyvos: nuo pavienių asmenų profesinio mokymo užsienyje iki plataus masto tarptautinio bendradarbiavimo.

Vis dėlto, valstybėse narėse reikia **nuveikti dar daugiau**, kad nacionaliniu ir regioniniu mastu būtų siūloma daugiau teorinio ir praktinio mokymosi, pritaikyto prie darbo rinkos poreikių, galimybių. **Tvirtesnis verslininkų**, taip pat **vietojų sektoriaus, išsipareigojimas** būtinas, siekiant jaunuoliams suteikti darbo ir mokymosi galimybių, pavyzdžiui, įgyvendinant įmonių socialinės atsakomybės strategijas. Pavyzdžiu gali būti įvairių susijusių suinteresuotųjų subjektų strateginės partnerystės.

Mokomoji praktika gali padėti studentams ir jauniems absolventams įgyti pirmosios darbo patirties. Didesnės mokymosi darbo vietoje galimybės turi būti neatsiejamoms nuo aiškaus išsipareigojimo laikyti nustatytų sąlygų. 2012 m. Komisija pristatys kokybės sistemą, skirtą remti ir plėtoti kokybišką mokamąją praktiką, ir ES mokomosios praktikos apžvalgą, kurioje paaiškinamos visos ES stažuočių sąlygos.

Valstybės narės ir darbo rinkos veikėjai galėtų padaryti daugiau, kad įgyvendintų **„Jaunimo garantijų“ iniciatyvą**, skirtą užtikrinti, kad jaunuoliai (ypač anksti mokyklas metę asmenys ir kiti jaunuoliai iš pažeidžiamų grupių) per keturis mėnesius nuo mokyklos baigimo rastų darbą arba pradėtų profesinį rengimą ir mokymąsi (perkvalifikavimą). Europos Parlamento prašymu, Komisija 2012 m. pradės parengiamuosius veiksmus dėl jaunuoliams skirtų aktyvumo skatinimo priemonių įgyvendinant „Judaus jaunimo“ iniciatyvą; itin daug dėmesio bus skiriama „Jaunimo garantijų“ iniciatyvai, o biudžetas sieks 4 mln. EUR. Įgyvendinant šiuos veiksmus įgyta patirtis gali paskatinti imtis veiklos pasitelkiant ESF paramą.

3.3. Jaunuolių judumo darbo rinkoje rėmimas

„Erasmus“ yra ES pavyzdinė švietimo ir mokymo programa, pagal kurią 250 000 studentų kasmet gali studijuoti ir dirbti užsienyje. Be to, pagal ją finansuojamas visos Europos aukštojo mokslo institucijų bendradarbiavimas. Programa skirta ne tik studentams, bet ir dėstytojams bei verslininkams, norintiems mokytis užsienyje, taip pat pagal ją padedama rengti universiteto darbuotojų mokymą. **Remdamasi šių judumo programų sėkmingais rezultatais**, Komisija ir toliau **rems judumą ir veiksmingumą darbo rinkoje**.

Siekdama sumažinti laisvų darbo vietų ir darbo ieškančių asmenų skaičiaus atotrūkį, Komisija drauge su Europos Parlamentu rengia **tikslinę profesinio judumo programą**, skirtą padėti jaunuoliams rasti darbą kitoje ES valstybėje narėje, o įmonėms – tinkamų darbuotojų į laisvas darbo vietas. Parengiamaisiais iniciatyvos „Tavo pirmasis EURES darbas“ veiksmams, Komisija skatins jaunuolius ir darbdavius (ypač MVI) dažniau įsidarbinti užsienyje ar įdarbinti užsieniečius.

Spręsti jaunimo nedarbo problemą gali padėti ir neformalusis mokymas(-is). Todėl **Europos savanorių tarnybos veikla paskutiniaisiais dvejais programos „Veiklus jaunimas“ įgyvendinimo metais bus dar labiau išplėsta**. Ji sieks pritraukti bent 10 000 savanorių. Tokia darbo patirtis kitoje valstybėje narėje gali suteikti svarbių įgūdžių ir padėti jaunuoliams patekti į darbo rinką. Tuo pačiu Komisija steigia naują **Europos savanoriškos humanitarinės pagalbos korpusą**, jauniems europiečiams suteikiantį naujų galimybių.

Verslininkams skirtos programos „Erasmus“ veiksmams skatinamas verslininkų judumas ir tarpvalstybiniai patirties mainai, suteikiantys galimybę veiklą pradėti ketinantiems ar pradėjusiems verslininkams pasimokyti iš patyrusių verslininkų kitose valstybėse narėse.

Priimantieji verslininkai turi galimybę susipažinti su nauju požiūriu į savo verslą ir užmegzti naujų verslo ryšių užsienyje. Nuo programos pradžios paraiškas pateikė daugiau kaip 4 200 verslininkų; maždaug 86 proc. paraiškų buvo patvirtintos. Iki šiol surengta 850 mainų.

4. TOLESNI VEIKSMAI

Artimiausiomis savaitėmis, rengdama 2012 m. Europos ekonomikos valdysenos semestrą, Komisija su kiekviena valstybe nare aptars jos ekonominę ir socialinę padėtį. Ji bendradarbiaus su atitinkamais Tarybos organais ir Europos Parlamentu, kad greitai parengtų „Jaunimo galimybių“ iniciatyvą, remdamasi toliau pateiktoje lentelėje apibrėžtais aspektais.

Komisija bendradarbiaus su Europos socialiniais partneriais ir paragins juos aktyviai ir dalykiškai dalyvauti šioje iniciatyvoje, taip pat sieks gauti visų suinteresuotųjų subjektų paramą ir indėlį.

Naujoji „Jaunimo galimybių“ iniciatyva

ESF lėšų sutelkimas įgūdžių ugdymui ir patekimui iš švietimo sistemos į darbo rinką

- *Keletas valstybių narių galėtų geriau naudoti turimas ES lėšas, pakeisdamos programavimą ir paspartindamos programų įgyvendinimą, kad sukurtų platesnio masto jaunimo rėmimo programas, kuriomis būtų siekiama užkirsti kelią mokyklos nebaigimui ir įsidarbinimo galimybių gerinimui. Tai ypač svarbu toms valstybėms narėms, kuriose jaunimo nedarbas ir prasta padėtis yra itin išplitę. Komisija pasirengusi bendradarbiauti su valstybėmis narėmis ir skubos tvarka pakeisti veiksmų programas, teikti ES techninę pagalbą ir greitai susigrąžinti nepanaudotas lėšas.*
- *ESF techninei pagalbai skirtus 1,3 mln. EUR Komisija panaudos ESF gamybinės praktikos programoms kurti, o likusius ESF techninei pagalbai skirtus 3 mln. EUR, be kita ko, skirs verslą pradedantiems jaunuoliams ir socialiniams verslininkams remti.*
- *Komisija padės valstybėms narėms rengiamose kito ESF laikotarpio programose nustatyti jaunimui skirtas priemones.*

Patekimo iš švietimo sistemos į darbo rinką rėmimas

- *Valstybės narės, bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais, turėtų siekti gerokai padidinti gamybinės praktikos pasiūlą ES ir užtikrinti, kad tai taptų realia galimybe jaunuoliams mokytis konkrečioje darbo vietoje ir įgyti specifinės profesinės patirties, kuri padėtų jiems rasti pastovesnę darbo vietą. Iki 2013 m. pabaigos pasiūlą ES padidinus bent 10 proc., iš viso būtų papildomai siūloma 370 000 naujų gamybinės praktikos galimybių¹⁸.*
- *Socialiniai partneriai, prireikus padedami valstybių narių institucijų, turėtų ištirti, kaip geriausiai įgyvendinti konkretų „gamybinės ir mokomosios praktikos sutarčių skaičiaus ir kokybės didinimo“ tikslą, vykdydami įsipareigojimą pagal jų atskirą susitarimą dėl įtraukimų darbo rinkų (2010 m.).*
- *Komisija iš esmės sustiprins studentų ir profesinių mokyklų moksleivių judumo rėmimą. Skiriant kuo įmanoma daugiau lėšų stažuotėms įmonėse, būtų galima lengvai pasiūlyti 30 proc. daugiau stažuotčių, ir pasiekti 2012 m. tikslą pasiūlyti bent 130 000 stažuotės vietų pagal „Erasmus“ ir „Leonardo da Vinci“ programas.*
- *2012 m. pradžioje Komisija pradės įmonėms skirtą 1,5 mln. EUR vertės kampaniją, kad pristatytų verslo sektoriui „Erasmus“ ir „Leonardo da Vinci“ stažuotes ir paskatintų įmones priimti Europos stažuotojus.*

¹⁸ 2012 m. pradžioje Komisija pateiks išsamaus gamybinės praktikos pasiūlos ES tyrimo rezultatus. Šiuo metu ES maždaug 40 proc. vidurinių mokyklų moksleivių yra pasirinkę gamybinės praktikos pobūdžio profesinį mokymąsi. Vis dėlto tik mažiau kaip pusė jų tęsia dvejopą mokymąsi, apimančią ir teoriją, ir praktiką darbo aplinkoje.

- 2012 m. Komisija pristatys kokybės sistemą, pagal kurią bus remiama kokybiškos mokomosios praktikos pasiūla ir plėtotė, įskaitant ES mokomosios praktikos apžvalgą, kurioje paaiškinamos stažuotojų sąlygos visoje ES.
- Valstybės narės ir darbo rinkos veikėjai galėtų padaryti daugiau, kad įgyvendintų „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, skirtą užtikrinti, kad jaunuoliai (ypač anksti mokyklas metę asmenys ir kiti jaunuoliai iš pažeidžiamų grupių) per keturis mėnesius nuo mokyklos baigimo rastų darbą arba pradėtų profesinį rengimą ir mokymąsi (perkvalifikavimą). Komisija 2012 m. pradės parengiamuosius veiksmus dėl jaunuoliams skirtų aktyvumo skatinimo priemonių įgyvendinant „Judaus jaunimo“ iniciatyvą; itin daug dėmesio bus skiriama „Jaunimo garantijų“ iniciatyvai, o biudžetas sieks 4 mln. EUR..
- Didelę 6 mln. EUR biudžeto dalį Komisija investuos į socialines naujoves inovaciniuose projektuose, ypatingą dėmesį skirdama nepalankioje padėtyje esantiems ir atokioje vietovėje gyvenantiems jaunuoliams.
- Europos savanorių tarnybai skiriamas biudžetas bus padidintas, siekiant 2012 m. sudaryti bent 10 000 savanoriškos veiklos galimybių.

Judumo darbo rinkoje rėmimas

- Europos profesinio judumo portale EURES šiuo metu yra per 1,2 mln. laisvų darbo vietų skelbimų ir 700 000 gyvenimo aprašymų. 2012 m. valstybės narės turėtų sukurti specifines EURES įdarbinimo ir pagalbos teikimo paslaugas, kad užtikrintų, jog bent į 100 000 šių EURES laisvų darbo vietų būtų įdarbinti jaunuoliai; taip būtų užtikrintas intensyvesnis EURES sistemos naudojimas.
- 2012 m. pradėjus įgyvendinti 2011 m. Komisijos sukurtą programą „Tavo pirmasis EURES darbas“ finansiškai bus paremti maždaug 5 000 jaunuolių, kad 2012–2013 m. jie užimtų kitose valstybėse narėse laisvas darbo vietas. Tai bandomasis projektas, vykdomas ateityje siekiant parengti programą ir padidinti įsidarbinančiųjų užsienyje skaičių.
- Manoma, kad pagal verslininkams skirtą programą „Erasmus“ 2012 m. bus finansuojama dar maždaug 600 mainų.

Geresni politikos rezultatai – taip pat Europos semestro tikslas

- Komisija atliks išsamesnį valstybių narių kovos su jaunimo nedarbu priemonių vertinimą ir tyrimą ir pateiks ataskaitą neformaliame Užimtumo ir socialinių reikalų ministrų tarybos posėdyje 2012 m. balandžio mėn.
- Komisija ragina valstybes nares rengiant Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginį pagrindą („ET2020“) aptarti būtinus jų švietimo ir mokymo sistemų pakeitimus.
- Valstybėms narėms skirtas konkrečias kovos su jaunimo nedarbu priemonių gaires Komisija pateiks jų dvišaliuose susitikimuose, skirtuose rengti 2012 m. nacionalines reformų programas.

- *2012 m. gegužės mėn. Komisija pateiks kiekvienai valstybei narei skirtas rekomendacijas, kuriose ji atsižvelgs ir į jaunimo klausimus.*